N^ER 97. z Warszawy R. 1795. d. 8. Grudnia we Wtorek.

KORRESPONDENT WARSZAWSKI y ZAGRANICZNY.

z Warszawy 7. Grudn:

Generał Leutnant *Favrat*, i Minister Pruski *Bucholtz*, dnia wczorayszego wyiachali ztąd do Poznania.

Xiąże *Krasicki* Arcy-Biskup Gnieźnieński z Poznania, a Pan *Tarrach* Sekretarz Legacyi z *Bazylei* przybyli 24. Listopada do Berlina.

ze Mszczonowa d. 26. List:

Doszła nas wiadomość o zeyściu z tego świata W. Władysława *Mieczyńskiego* Chorążego Sochaczewskiego. Ten Mąż w Oyczyznie zasłużony, a od wszystkich ukochany, po chwalebnie odprawionych funkcyach, mianowicie Sędziego Marszałkowskiego, czego świadkiem była Stolica niegdyś Warszawa, rzadkich przymiotow z żalem okolicy dnia 23. Listopada, doświadczony wielą przykrościami, długą boleścią udręczony, przykładnie życie swoie w roku 63. zakończył. Pochowany w Puszczy *Korabiowskiey* u Wielebnych XX. *Maryanow* Parafii *Mszczonowskiey*, dnia 25. Listopada w przytomności licznych Obywateli rozmaitego stanu.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

ANGLIA.

Z Londynu dnia 17. *Listopada.* Wczora z przyczyny wniesionego do Parlamentu Bilu

pod imieniem *Conventions Bill*, którym wszelkie polityczne zbierania się miały być zabronione, osobliwsze znowu się okazało w *Londynie* zgromadzenie ludu. Gdyż w *Westminster* na obszernym placu przed Pałacem Parlamentowym gdy w przód wzywanie uprzedziło publiczne, stanęło ludzi iak można było miarkować do 150,000. a przynaymniey iak zapamiętaią nigdy żadne tak liczne w *Londynie* publiczne niebyło zgromadzenie. Były wprawdzie katedry dla mowców porozstawiane w *Westminsterahll*, wszakże gdy sędziowie tam sprawy sądzący oto się uskarżali, ustawiono katedry przy weyściu do *Westminsterhalle* pod gołym niebem.

W Kwadrans po 12. przybyli Pan *Fox* Xże *Bedford* Hrabiowie *Derby* i *Lauderdale*, *Lord Spencer*, Pan *Grey*, *Lord Hood*, Pan *Sheridan* i wiele innych osób w Parlamencie zasiadaiących osobliwie z partyi oppozycyiney.

Pan *Fox* pierwszy na Katedrę wstąpiwszy: „O iak wspaniały, rzecze, i poważny widok „stawi tu przed oczyma zgromadzona teraz mno„gość Ludu! o iak wielka być musi i okoliczność „ludu twego zgromadzenia. Tak iest. Interess, „dla którego się teraz iednoczysz osobliwie w „swych skutkach, ważnieyszy iest nad inne wszel„kie interessa, które kiedyżkolwiek wyciągały ba„czności twey ludu. Przedtym zwoływano iedynie „cię dla weyrzenia w postępowanie Ministra, „lub iakowego zwyczaiu zdróżnego, wszakże oba „teraz bile takie wniesione zostały do Parlamen„tu, iż gdy przeydą, śmiertelny cios zadadzą „Konstytucyi, a całe systema wolności Angiel„skiey upadnie, i wniwecz się obróci. Swięte „bowiem Prawo, skargi przekładać i zażalenia „wnosić uciśnionego ludu tym samym zostanie „iuż w czasie dalszym ofiarą dla Ministrow. „Zważ bowiem ludu w tym mieyscu zgromadzo„ny, iak ci w przyszłości dozwolić chcą twego

„prawa używać. Oto nim się masz zgromadzić „dla naradzenia się względem publicznego ucisku, będzieſz musiał wprzód o tym donieść Ma„gistratowi. Ten przytomny powinien być na „twych zgromadzeniach strzegąc cię pilnie, abyś „nawet wolnym nie oddychał powietrzem. Skoro „się mu co nie podoba, gdy skargi przekładać ze„chcesz, tedy Magistrat rozproſzy twe z groma„dzenie uznaiąc go za przeciwne Prawu, a ieśli się „w czym kolwiek, ſprzeciwić zechcesz, tedy uży„ie przeciwko tobie gwałtu, używaiąc na cię siły „woyskowey. Miły Boże! (zawołał tu Pan *Fox*) „iestli to wolność Bretonow? tenże to ich ſza„nowny zaſzczyt, iż nieinaczey, iak tylko pod „dozorem osob Magistratowych może ſwe Deli„beracye odbywać? Tak naprzykład, gdyby iuż „przeszedł ten tak fatalny bill, i gdyby tu przy„tomna była Magistratowa Osoba, któreyby się „tego zgromadzenia ſposob, albo iakie wyrazy „przeciwko Ministrom nie podobały, których „używam, tedyby miała moc aresztować mię, „więzić, i co większa nawet was porozpędzać.

„Kładną za pretext bilu takowego niego„dziwe obrażenie Osoby Królewskiey w dniu „29. Października popełnione.

„Daycie więc poznać wſzyscy ſprawiedliwe „ohydzenie wasze tak haniebnego postępku. „Ale pocóż to wszystko? wſzakże oczewiście „widać, iż to iest uknowana zdrada przez po„dłych ludzi, aby odięli waszą świętą wolność? „Ich to iest ſprawa, aby tym łatwiey nikcze„mne ſwe układy podciągnąć mógli pod prote„kcyą Monarchy, którego my wszyscy kochamy „i bronić iesteśmy gotowi.

„Oświadczcie więc, iż dobry Monarcha; „lecz niegodziwi są Ministrowie.

Ta mowa z naywiększym applauzem słuchana była.

Wstąpił zatym na Katedrę Xże *Bedford*. Wielkie oklaski przez długi czas nie dały mu otworzyć ust. Zaczął nareszcie: „Mało znay-„duię cobym przydać mógł do głosu tak świa-„tłego Męża, i cnotą znakomitego Obywatela, „który przedemną tu mówił. Pewny iestem, że „wszyscy naywiększey usilności przyłożycie ze-„mną do ściągnienia kar na te osoby, które tak „srodze Monarchę obraziły. Wszyscy bowiem „naysilniey pragniemy iego beśpieczeństwa, „wszakże skoro te prawa, które Bogu dzięki exy-„stuią, są dostateczne do ukarania wszelkiey „niegodziwości, do czegoż te nowe tworzydła? „Któż nie widzi, że oba te bile, które wnie-„śli Ministrowie są tak dwu-kształtnie, i tak nie-„beśpiecznie ułożone, iż każdy Patryota Angiel-„ski nie może patrzyć na to oboiętnym okiem. „Któż przeszkodził do reformy Parlamentu, ie-„śli nie Ministrowie. Czyież? ieśli nie ich kro-„ki do rewolucyi zmierzaią, aby fundamenta Kon-„stytucyi Angielskiey zniszczone były.

„Czegoż się więc macie teraz chwycić dla „zniszczenia zuchwałych zamachow na pozba-„wienie ludu z iego praw szanownych? Okaż-„cie więc sprzeciwieństwo takowemu Prawu, kto-„re powstaie na wolność waszą w zamiarze, aby „do szczętu była zniszczona. Okażcie waszego „zdania naymocniey dzielność, okażcie w całey „swey massie, ale w spokoyności, i zarazem „w sposob wielki, wspaniały, i godny waszey „powagi. Dowiedźcie to, iż gdy się nie godzi „Ministrom zmierzać na zgwałcenie waszych „Praw, to i waszą iest nayściśleyszą powinno-„ścią przestrzegać i utrzymywać też prawa sza-„nowne z waszey strony. W celu więc tako-„wym proponuię wam supplikę do niższey Izby „i Adress do Króla.

Ten Adress, w którym Obywatele nie-przytomni składaią Królowi swe powinszowanie

z przyczyny wybawienia iego z niebespieczeństwa, i w którym oświadczaią gorliwą ku niemu przychylność, był po przeczytaniu z wielkim applauzem przyięty, i iednomyślnie uchwalony.

Zatym Pan Grey przeczytał supplikę do niższey Izby w następnych wyrazach:

Gdy bill pod tytułem: *Akt do silnego zapobieżenia buntowniczym Zgromadzeniom*, wniesiony do Izby niższey został, a ten drogi kleynot wolności, którym się od czasow owych iak Koronę Angielską, teraz panuiącey familii powierzył lud, zawsze się zaszczycał, przeto żądaiąc utrzymania dawnych swych i niezaprzeczonych praw postanawia. Gdy iedynym srzódkiem, którym lud sentymenta wyrazić i swóy ucisk może dać poznać, są publiczne zgromadzenia dla dania na nich swym Reprezentantom instrukcyi, dla podania supplik Parlamentowi, oraz Adressu Monarsze, a gdy śrzódki przeciwko złemu tey wolności użyciu, są zabespieczone w przywileiu ludu, żądamy przeto Petycyoniści, aby uskuteczniony był takowy Przywiley, iako dawne i niezaprzeczone prawo. A gdy utrzymywanie dotąd wolnych deliberacyi, względem wszelkich politycznych i sądowych okoliczności zabespieczało między innemi dokładne zawiadywanie sprawiedliwości, zatym prawo ludu do takowych zgromadzeń iest naylepszym zapewnieniem, które zachowuie przeciwko złemu przemocy użyciu.— Jeśli ci, którzy są deputowani do bronienia wolności ludu, zwiedzeni podłym przekupstwem haniebnie lud zdradzaią, i ieśli ci, którym powierzona tak wielka prerogatywa, aby pilne oko mieli na postępki Ministrow, staią się szkaradnie ichże współ-winowaycami, cóż więc ma czynić lud zawiedziony? iakiego się uymuie śrzódka? gdy mu niewolno żadnych czynić remonstracyi? Wszakże bill ohydny, który teraz

iest wniesiony do Parlamentu, gwałcąc nayzuchwaley odwieczne prawa nasze, rozkazuie despotycznie, aby każdego razu osoba Magistratowa była przytomna zgromadzeniom ludu. — Azatym przeznacza ów bill Sędziego, aby roztrząsał w iakowy sposob użalenia proponowane być maią. A tym samym nadaie prawo iednemu arbitralnie sądzić o potrzebach i ucisku wszystkich. Ten bill nazywa tych, co się niezgadzaią z osobą Magistratową w polityczney opinii, że naruszaią spokoyność, a ktorzyby utrzymywali swoie zdanie mianuie sprawą buntu, którzyby nakoniec trwali przy tymże zdaniu na tych rozciąga postrach exekucyi woyskowey.

Spodziewamy się, iż niższa Izba uczuie sprawiedliwy wstręt przeciwko zasadom tego bilu, ponieważ takowy bill dotyka całey massy ludu. My zaś Westminsteru mieszkańcy potrzebuiemy tym barziey protekcyi Izby, gdyż nasz osobliwszy iest z tey miary los, że mamy osoby Magistratowe, które od wykonawczey mocy obrane są i przekupione.

My Petycyoniści prosiemy także, aby Izba miała baczność na bill, pod tytułem: „Akt do zabespieczenia i zachowania osoby Królewskiey, oraz Rządu przeciwko zdradzieckim i buntowniczym zamachom i przedsięwzięciom.

Ciż przekładaią daley, że bill ów zamyka aktualne powiększenie zdradzieckich zabespieczeń, które iedynie do tego zmierzaią, aby zakłócić poddanych i onych ucisnąć nayśrożey, bynaymniey przeto niezabespieczaiąc osoby Królewskiey.

W pośrzód takowych więc okoliczności (tak mówią przy końcu tey supliki:) My Petycyoniści przerażeni będąc naydotkliwiey niebespieczeństwem zagrażaiącym pokoiowi i Konstytucyi kraiowey, zaklinamy, aby niższa Izba naysilniey takowe uchyliła niebespieczeństwo przez odrzu-

cenie prawideł zmierzaiących do wyzucia ludu z iego odwiecznych i nigdy niezaprzecznych praw oddalaiąc przywiązanie do Konstytucyi i sprawuiąc osłabienie respektu dla tychże praw oyczystych.

Po przeczytaniu takowey supliki, stanął Lord Hood i protestował się przeciwko suplice, dodaiąc, że mieszkańcy Westminsteru, których on iest Reprezentantem, swoie wota w teraznieyszey okoliczności, lepieyby mogli oświadczyć, aniżeli tu dano.

Kreski Obywatelow, maią być zbierane po Parafiach &c.

Pan Sheridan wstąpiwszy na wyższe mieysce, tak mówił — Nic zapewne nie może barziey przeświadczyć publiczność o spokoynym zachowaniu się teraznieyszego zgromadzenia mieszkańcow Westminsteru, iako cierpliwość w słuchaniu mowy Lorda Hood. Ten bowiem uznać niechce mieszkańcow Westminsteru, za prawe zgromadzenie, gdy żąda, iżby wota osobno zbierane były &c. Jeśli więc tak opieszałe czynić będziemy, tedy zapewne przeydą te okropne bile w Parlamencie. Ministrowie oczekiwaią tylko płonnego pretextu do wprowadzenia haniebnego systema smutney niewoli. Dosyć mamy dowodu spokoyności naszey, gdy sam Król Jmć mówił z Tronu, iż lud iest posłuszny prawom. A gdy oświadcza Minister, iż chce lud w chleb opatrzyć, zamiast przyrzeczonego dostarczenia, usiłuie mu gębę zamknąć postrachem. Nie wątpię, że w tym nawet momencie znayduie się tu wielu podłych szpiegow od Ministrow nasłanych, którzy wszystkie nasze słowa łapią, aby ie Pryncypałom odnieśli. Ale donoście nikczemnicy, co się tu stało. Powiedzcie im, że rezultata nasze ku temu dążą, iż nigdy Angielskie Jury, albo zgromadzenia ludu zdraycow i szpiegow szacować nie będą. Donieście, iż

gdy się nasze ukończy zgromadzenie, rozeydzie się ſpokoynie i przyzwoicie. Przyidzie bowiem dzień, w którym prawo (niech go teraz i lekce ważą) będzie dosyć mocne do pociągnienia wszystkich sprzysięgłych waszych uciemiężycieli na zasłużoną przez nich karę Szaffotty (żywe dano oklaski),

Pan Fox, widzę teraz z uczuciem słodkiey pociechy, iż się ieszcze znayduią w Westminster cnotliwi Obywatele, którzy są determinowani przez przyzwoite srzódki bronić ſwych praw i zastawiać się odważnie gwałcicielom wolności popieraiąc interefs ludu. Z moiey strony posłuszny zawsze będę waszym rozkazom i bronić naysilniey waszych praw nieprzestanę. Swiętym to dla mnie iest obowiązkiem, a nawet pożądaną iest roskoszą naysilniey dopełniać wszelkie ustawy narodu.

Niech zginie z całym ſwym plemieniem, ktokolwiek znieważać one poważy się. Niech imie iego w xiędze wieczney niesławy zapisane przeydzie do złorzeczącey mu Potomności.

Suplikę zatym do Parlamentu proponowano, aby uchwalona była, którą przez powszechne podniesienie rąk, wyiąwszy dwie tylko osoby, z wielkiemi applauzy przyięto. Oprócz tego uchwalono, aby druga ſuplika w niższey Izbie przez Pana Foxa wniesiona została. A przytym zgromadzenie oświadczyło wdzięczność P. Foxowi i rozeszło się w naypięknieyszey ſpokoyności. Rząd iednakże użył potrzebney ostrożności. — Woysko konne piechota i Milicya, na pierwsze skinienie stały w pogotowiu, ieśliby niespokoyność iaka wyniknęła.

Członki towarzystwa korresponduiącego, nie były na tym zgromadzeniu, a te osoby, które publicznie zwołały to zgromadzenie, oświadczyły, iż całe nie należą do takowego towarzystwa.

O godzinie w puł do 3ciey, Pan Fox, Xże Bedford, i Pan Sheridan wziąwszy się za ręce w pośrzód afsystencyi niezmierney mnogości ludu, wyszli z mieysca zgromadzenia. Gdy wsiedli do poiazdow, lud konie wyprzągł i fam ich zaciągnął do domu.

Pan Fox stanąwszy w oknie, miał znowu do ludu mowę, w którey między innemi to wyraził: „Wasze postępowanie w dniu dzisieyszym, wieczną wąm uczyni sławę, iako prawdziwym Anglikom. Niech będzie iakikolwiek bądź skutek bilow, które teraz wniesione są do Parlamentu, przeświadczeni bądźcie, iż wszelkie na zniszczenie waszey wolności i waszey exystencyi zabiegi, od ogromnego nakoniec głosu ludu i iego determinacyi pokonane zostaną.

Zatym reszta ludu rozeszła się nayspokoyniey. Adrefs do Króla i Suplika do niższey Izby leżą do podpisu w różnych domach, które będą podane.

(*Czynności Parlamentu w Dodatku.*)

FRANCYA.

Z Paryża dnia 16. Listopada.

Rada 500. — *Sefsya dnia* 13. *Listop:*

Uczynił Dyrektoryat wykonawczy przez posłańca odezwę do Rady 500. aby co nayrychley weyrzała w zły stan magazynow żywności.

Radził Dyrektoryat, aby pobliższe Departamenta Paryżą przez rekwizycyą 250,000. Cetnarow zboża, które się odtrącą w podatkach gruntowych, przystawiły.

Cambacérès utrzymywał takowy wniosek, przekładaiąc, iż ieśli się tey fatalności nie zabieży, smutne wypadki nastąpić mogą.

Deputowany *Perin* doradzał, aby w rezolucyi wydaney od Rady opuszczone było słowo: Rekwizycya, iako wyraz rewolucyiny, i powszechnie od wszystkich nienawidziany.

Złożono zatym Deputacyą na roztrząśnienie żądania Dyrektoryatu, i rezolucya od Rady następuiąca przyięta. „Imieniem Praw do Departamentow Sekwany i pobliższych innych Dyrektoryat uczyni odezwę, aby dostawione były 250,000. Cetnarow zboża. Ktoby zwłoczył oddanie takowego podatku, za każdy dzień czwartą część swych podatkow zapłaci, a ktoby się wzbraniał oddać takowy pobor, ukarany będzie sześcio-miesięcznym więzieniem, i połowa iego zboża zostanie skonfiskowana. — Minister wewnętrzny doyrzy podziału tego zboża.

Tegoż dnia Rada Starszych potwierdziła takową Rezolucyą.

Rada 500. — *Sessya dnia* 14. *Listop:*

Wszczęty był spór, iakim sposobem urzędnicy publiczni w Departamencie Paryzkim i Sekwany, których Elektorowie nie mieli czasu obrać, gdyż 10. tylko dni do wszystkich czynności dozwolonych sobie mieli, teraz mianowani będą, czy od wykonawczego Dyrektoryatu, czyli od Elektorow nowych, którychby zwołać tym końcem potrzeba.

Różni w głosach swych dowodzili, że mianowanie urzędnikow wcale nie iest przyzwoite Dyrektoryatowi. Gdyżby wielki wpływ przez to do zawiadywania urzędami i Sądowości otrzymał, a za czasem do przemocy dołączaiąc tyrannią, mogłyby czasy *Robespierra* przywrocić.

Dumoland zaś usilnie nalegał, aby to mianowanie Dyrektoryatowi polecić. Nie może, rzekł on, w tym czasie zbyteczne być zaufanie tey Magistraturze. Inaczey, lękaycie się anarchii. Pewnie ta nastąpi, skoro mianowanie urzędow niebędzie Dyrektoryatowi poruczone. Skoro bowiem lud i elekcyine zgromadzenia zwołacie, zaraz odnowicie niezgody, i natychmiast wybuchnie zapał do nowey woyny.

Postanowiła zatym Rada 500. aby Dyrektoryatowi nadać pełnomocnictwo do mianowania Sędziow i zawiadowcow, tak w Paryżu, iako i w Departamentach, gdzie się elekcye w przeznaczonym czasie nieuskuteczniły.

Na poprzedniczey iuż Sessyi doniesiono, że Kommissya z 5. członkow składaiąca się, czynności swoię względem skarbowych interessow ukończyła. Rada zatym uformowała się w tayną generalną Deputacyą dla wysłuchania rapportow Kommissyi, i układow niektórych względem skarbowych interessow. — Wszyscy Arbitrowie z sali wyszli. — Ta generalna Deputacya trwała ieszcze i dnia 15. ponieważ wspomniona Kommissya d. 14. ieszcze nie miała gotowych rapportow.

Rada Starszych. — Sessya d. 14. List:

Gdy rezolucya względem nowych mianowania przez Dyrektoryat urzędnikow nadesłana była, wielki spór powstał.

Deputowany *Dupont* mocno przeciwko zezwoleniu na tę rezolucyą mówił, iż wbrew się ona Konstytucyi sprzeciwia. Oświadczam (rzekł) iż nigdy na to niezezwolę, aby władzę Królewską mianowania urzędnikow oddać w ręce Dyrektoryatowi, ile gdy *Robespierre* i iego wspólnicy tey mocy tak straszney w oczach naszych, iak doświadczyliśmy, naygorzey użyli. Wprawdzie *Dupont* przez szemranie był przerywany, wszakże daley mówił: Nie zaiste, niemożemy tego prawa Dyrektoryatowi poruczyć. Rzecząpospolitą bowiem, nie zaś Monarchią dekretowaliśmy.

Trwał długo spor, a gdy nieustawał, odłożone iest Rady Starszych ostateczne tey materyi roztrzygnienie.

Rada Starszych. — Sessya d. 15. List:

Rzekł *Portalis*, iż bez naruszenia Rzplitey nie można odebrać ludowi tego prawa, aby on

sam tylko niemiał swych urzędnikow obierać. Zaden bowiem dekret, rzekł, nie zniosł zgromadzeń elekcyinych. A gdy okazał *Dupont*, iż niepowinien Dyrektoryat przybierać tak wielkiey władzy, zatym, co Rada 500. względem tego artykułu proponuie, to żadną miarą przyięte być niemoże. Nakoniec żądał, iż ieśliby większość głosow potwierdziła Rady 500. propozycyą, tedy aby żadnym sposobem Dyrektoryat przynaymniey Sędziow niemianował.

Lanjuinais przywiodł Rzymskie prawo *Waleryusza Publicoli*, które na śmierć każdego skazuie, skoroby urząd Sędziego przyiął bez dozwolenia ludu.

Wysławiał potym pomiarkowanie Elektorow Paryzkich, co pobudziło *Legendra* do tak wielkiego zapału, iż z tym się ozwał, że Paryzcy Elektorowie dowodzcami byli spisku 5go Października.

Po długich i żwawych sporach, nakoniec tego dnia Rada Starszych nic niedecydowała. Cała rzecz na dzień iutrzeyszy do namysłu odłożona.

Co za skutki są z deliberacyow generalney Deputacyi względem skarbowych interessow, ieszcze wprawdzie drukiem nie iest ogłoszono, wszakże iest wiadomość, że Rada 500. wszelkiey redukcyi assygnatow sprzeciwia się. — Mówią także, iż Rząd wprowadzić zamyśla hypoteczne assekuracye, za które po 3. procentu zapłaciwszy, można będzie assygnaty zamieniać, i za nie brać takowe assekuracye hypotetyczne. Wartość tych assekuracyi gotowemi pieniędzmi opłacana będzie. Jak rychło to nastąpi, ieszcze niewiadomo. Wspomnione assekuracye będą służyły do kupowania dóbr Narodowych, i przyimowane być maią we wszystkich publicznych kassach. — Zarzucaią niektórzy, zkąd wzięte gotowe pieniądze będą na te opłaty? Odpowiadaią

stronnicy tego proiektu, iż są rozmaite środki, a mianowicie dochody z Cła, opłata od stęplow, i z Poczty, które gotowemi pieniędzmi powinne być do skarbu wnoszone, do tego przydać ieszcze pieniądze z Hollandyi nadeyść maiące, i znaczne summy z przedaży dóbr Narodowych. W *Belgium* także z przedaży licznych lasow Narodowych &c.

Jak mówią, pewna kompania Cudzoziemskich negocyantow, barzo znaczne summy (które do 800. milionow wynosić maią) w gotowiznie za te lasy ofiarowała. Są ieszcze i inne śrzodki w proiekcie do dostarczenia gotowych pieniędzy. Wszelkiey bowiem przykłada Rząd na to baczności, aby żołnierzom Republikańskim nigdy na orężu, ammunicyi, potrzebach woiennych i żywności, a Rzplitey na dostatku i pieniądzach niezbywało.

Od kilku dni znowu chleb dosyć był skąpo rozdzielany. Cena także przedaży na rynku niezmiernie się powiększyła, gdyż w dwoch dniach funt podniosł się od 25. do 50. liwrow. Przy *Palais-Royal* do 4000. funtow chleba zabrano, który przekupnie nadto drogo trzymali.

Dnia 21. Listopada pierwszy raz Dyrektoryat Ministrom zagranicznym da uroczystą audyencyą. Członki tego Dyrektoryatu, i 6. Ministrow będą w nowym stroiu, a obcy Posłowie od Ministra Zagranicznych interessow Karola *Delacroix* wprowadzeni zostaną. Każdego dnia od 12. do 1. godziny Dyrektoryat ludowi publiczną dawać ma audyencyą.

Benezech pierwszego zaraz dnia, gdy obiął urząd Ministra wewnętrznych interessow, zaraz do magazynow żywności udał się (do tych czas ieszcze zawiaduie on tym urzędem). A choć mówiono, iż dostateczne iest uprowidowanie Paryża, iednakże niewierzył ten Minister słownym zaręczeniom, szedł prosto sam do magazynow; i w żadnym nieznalazł ani iednego woru mąki.

Surowość prawą niedawno od Rządu przeciwko Dezerterom wielce była potrzebna. Gdy zachodnia Pyreneyska armia (donoszą pisma tuteysze) wymaszerowała z *Bayonne* ku *Vendée*, liczono przynaymniey 30,000. a do *Vendée* ledwie tylko 6,400. przybyło, reszta porozchodziła się do swych siedlisk. — W zachodnim także woysku nad brzegami *Brest*, *Cherbourg*, i *St Malo*, iak listy głoszą, także niemnieysze dezercye, osłabiły znacznie Republikańskie siły. Wielu nawet przeyść miało do Szouanow i Wendeyczykow.

Charette z tym się oświadczył, iż ieśliby dawnieyszy zawarty z nim pokoy złomano karząc Cormartyna i innych aresztowanych Officerów iego, tedy on użyie repreſsaliow na Republikanach, których ma w ſwym areszcie. Ta okoliczność, mówią tuteysze pisma, iest przyczyną, iż proceſs Cormartina, iest zaſuspendowany.

W liście pod datą 2go Listopada z Grünstadt nadesłanym do Merlina Thionville, przypisuią Generałowi Courtot reyteradę od Moguncyi dnia 29. Października, który się tam tarzo nieostróżnie trzymał. Wspomniony Generał iest złożony, a iego następcą mianowany Generał Ferino. Ten list Merlin Thionville dał drukować w tuteyszych Zurnalach.

Postanowiono, aby w czasie pokoiu składało się korpus okrętowych Altylerzystow z 15,975. ludzi, w czasie zaś woyny z 22,028. aż do 25,047. którzy w portach Brest, Toulon, Rochefort i l'Orient znaydować się powinni.

W Cherbourg 6ciu Dzierżawcow aresztowano, którzy Angielskim okrętom dawali uwiadomienie, iakby się naylepiey ku brzegom zbliżyć mogły.

Widać tu model statuy Sławy wysokiey na 27. stop, która z metalu ma być lana i na ko-

pule Pantheonu postawiona. Ten model zrobiony iest od Dejoux. Wyobrażenie sławy, zdaie się unosić po powietrzu, dla oznaymienia Narodom o dziełach Francuzow.

W tuteyszey publiczney Sali, obrazow, mappę wywieszono, gdzie rzeki oblewaiące Francyą, są oznaczone, oraz kanały, któremi te rzeki są połączone i którędy handel z wewnętrzną Francyą na wszystkie morza otwarty być może.

Nie przestawała dotąd wzrastać drogość w Paryżu chleba, który gdy nie był wcześnie dostarczany. i w złym gatunku okazał się, a gdy 13go Listopada o 5tey godzinie z wieczora, ieszcze chleba niemożna było dostać, przyszło do tego stopnia, że w pałacu nazwanym Egalité, przekupnie chcący funt chleba po 50. Liwrów przedawać, porozrywany bez opłaty, chleb stracili. A na ulicy S. Honaryusza, gdy korzec przedawano kartoflow białych po 150. Liwrów, nacisk ludu rozdzielił się bez opłaty. Wszakże dziś do Konwentu Wniebowzięcia, znaczny dowoz mąki przyprowadzony iest, który piekarzom rozdany przywrocił żywność i spokoyność w Paryżu.

NIEMCY.

Z Wesel d. 22. Listop: W skonfederowanych Prowincyach znayduiąca się reszta Północney Armii powiększey części iest w marszu ku granicom. Wiele z tych Dywizyi przeznaczonych iest na wzmocnienie Armii *Sambry* i *Mozy*. Gdy *Zeelandya* przed innemi nayliczniey-szym była zaięta woyskiem Francuzkim, przeto wiele z tych Dywizyi pomaszerowało dla wzmocnienia woysk Francuzkich nad Renem. Rachuią tę siłę do 15,000.

Donoszą z Kolonii, że między Francuzami i Cesarskiemi dnia 13. bitwa w *Hundsrücken* stoczona, bardzo ważnych skutków odmianę wska-

zywała, gdyż Cesarscy widzieli się być przymuszeni zyskowne swe pozycye na wzgórkach *Witrlich*, opuścić, i cofnąć się z *Sümmern* i *Kreüznach*. Dnia 15. Austryacy znowu wpadli do *Kreüznach*, ale tegoż dnia ztamtąd ustąpić musieli. Od czasu przybycia Generała *Wartensleben*, położenie rzeczy zmieniło się, przez co Francuzi przymuszeni są daley się cofnąć.

Z Kliwii d. 22. Listop: Ustawnie trwaią przechody woysk Francuzkich dla sukkursowania Republikanow. Znowu dziś część tu przymaszerowała, która zapewne iutro nas opuści zostawuiąc drugim nadchodzącym mieysce. Podług ich powieści z iedney *Zeelandyi* maszeruie 10,000. ku *Düsseldorf*.

Z Düsseldorf d. 23. Listop: Francuzi są w ustawnym poruszeniu. Znaczna ich siła zbroyna maszeruie w górę *Sieg*. Generał *Collaut* zrąd ze swoią Brygadą tam udał się dla złączenia się z Generałem *Hatry*, który oprócz tego znaczne sukkursa otrzymuie od Armii Połnocney. Nasze Miasto zaięte iest różnemi Dywizyami do tey Armii należącemi. Przechody z Hollandyi przybywaiących Francuzow tak są znaczne, iż wczora śrzednie domy po 18. ludzi miały na kwaterze. Dziś wszyscy w dalszą podroż wymaszerowali.

PRUSSY.

Z Torunia d. 14. Listop: Podług doniesień z Peterzburga niektóre Osoby z Collegium handlowego zostały z swych urzędow złożone, ponieważ przez nie rzetelne wytłumaczenie naywyższey woli, poprzybiiane były obwieszczenia przy Giełdzie daiące Kupcom pozwolenie wysyłać towary do Hollandyi, gdy iednak N. Imperatorowa oświadczyła się, że w względzie neutralności i woyny polegać będzie na zasadach swych sprzymierzeńcow.

DODA-

DODATEK Do... Nru 97.

KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO y ZAGRANICZNEGO

We Wtorek d. 8. Grudnia Roku 1795.

---

z Warszawy.

Kommissya do examinowania czynności Administracyów upadłych Banków od władzy Rządowey wyznaczona. Uwiadomiona od Administracyi Massy *Schultzowskiey*, iż wierzyciele teyże Massy i na powtórny termin do wyboru z grona swego osob na brakuiących Administratorow przez publiczne Gazety obwieszczeni wcale nie zgromadzili się, ieszcze ostatni raz i po trzecie obwieszcza niewzględnych na dobro swoie wierzycieli Massy *Schultzowskiey*, aby w dniu 14. Mca i roku bieżących na mieysce Administracyi w Warszawie w domu Tepperowskim nad Miodową ulicą odbywać się zwykłey zgromadzili się, brakuiących Administratorów w liczbie dostateczney z między siebie do pełnienia obowiązków obrali, i wybranych Kommissyi ninieyszey do potwierdzenia podali. Inaczey dla braku Administratorów mogący się zdarzyć uszczerbek Massy sami sobie przypisać winni będą. Dan na sessyi dnia 30 Mca Listopada 1795. Roku.

Woyc: Slezański Komm: pióro trzymaiący.

ANGLIA.

CZYNNOŚCI PARLAMENTU.

Mimo wszelkiey usilności, iakiey użyła partya oppozycyina dla odwrócenia nowego Conventions billu, iednak pierwszy bill

maiący w wyższey Izbie swóy początek ostatniego Piątku trzeci raz był przeczytany, i 66. wotami przeciwko 7. utrzymany został.

Xże Bedford i Lord Lauderdale znowu całey mocy swey wymowy użyli, przestrzegaiąc o smutnych skutkach, iakie z takowego wyniknąć mogą bilu, gdy zwłaszcza nie są zwyczayni obywatele Angielscy do tego iarzma i zapewnie iego nie zniosą, a tak rychło, lub późno zerwie się Narod cały. Zadaią niektórzy tym-czasowym zgromadzeniom ludu i towarzystwom występek, iakoby nasienie buntu rozsiewali, wszakże to powinno być dowiedzionym. Gdy się te zgromadzenia odprawiały nie pokątnie, ani w nocy, ale wśrzód światła słonecznego, i na otwartym polu, a zatym czynności wszystkie dosyć są wiadome. Lękaią się inni, aby w Anglii niepowstała rewolucya podobna do Francuzkiey. Ale któż tego nie wie, że we Francyi w naywyższym stopniu rozrzutny Dwor przyśpieszał swóy upadek? Lecz nie tak się w Anglii dzieie. Król nasz wzorem iest cnot publicznych i domowych, gdy teraznieysza nie zdatnatna do rządu i zepsuta Administracya z surowym i despotycznym gwałtem, chce przymusić lud, aby się wprzągł do iarzma, które może go przywieść do rozpaczy. Ona to Narod wplątała w tę woynę, z którey Anglia równego upadku spodziewać się może, iak w czasie Amerykańskiey woyny.

Ona to publiczny ſkarb na ludzi naygorszych trwoni, iako nie dawno wyznaczyła pensyą takiemu człowiekowi, który przez swoie pisma przeciwko rewolucyi Francuzkiey ſtał się przyczyną nieszczęśliwey woyny. (Panu Burke wyznaczono 3500. funt: szt: rocznie) Przeſtrzegał więc Xże Bedford po oſtatni ieszcze raz o przepaści, nad ktòrą ſtoi Narod Angielſki, gdy potym za późno iuż będzie można o cofnieniu się myślić.

Lord Grenville w odpowiedzi swoiey utrzymywał, iż polityczne towarzyſtwa we Francyi, nie zaś niedoſtatek i wyniszczenie ſkarbu były przyczyną tameczney rewolucyi, wnosił zatym, iż podobne ſkutki, z podobnych przyczyn i w Anglii naſtaćby mogły, gdyby przez mocne śrzodki nie były zatamowane zrzódła takowych nieszczęść. Ztąd więc oświadczał się, iż obowiązkiem ieſt Miniſtrow czuwać nad beśpieczeńſtwem Swiętey osoby Królewſkiey, a gdy przeszłe Prawa nie są ku temu doſtateczne, nalegał o wprowadzenie nowych.

Lord Lauderdale miał obszerną mowę, w którey żywemi kolorami opisał niegodziwe poſtępowanie Miniſtrow. Opisywał ich wszelkie zamachy i obłudne z ludem poſtępowania, toż określił nieszczęśliwy ſtan Obywatelow, do iakiego swoim rządem przyprowadzili, nakoniec okropne wyſtawiał ſkutki, iakich z tego ich uporu, spodzie-

wać się trzeba w przyszłości. Zgoła cały używał mocy wymowy, i wspierał swe argumenta zasadami głębokiey Filozofii.

Zatym bill, który wczora przeszedł w wyższey Izbie na proiekt Pana Pitta pierwszy raz, a następnego Wtorku drugi raz przeczytany zostanie. Większość głosow na stronę Ministra była 126. tak iż wszelkie zarzuty przeciwne z strony oppozycyi i ludu barzo mało, albo nic nie znaczyły.

Pan Sheridan wniosł potym aby Kommissya złożona była do wyindagowania czyli? i iak daleko rozciąga się niebespieczeństwo bontowniczego zgromadzenia ludu? iakie iest wspomnione w Proklamacyi 4. Listopada. Mowił, albo aktualnie spisek w kraiu exystuie, albo ieśli to nieprawda, używa Minister fałszywego umyślnie allarmu dla uskutecznienia zamiarow do zguby kray prowadzących. Kilkokrotne utwierdza doświadczenie, że były zmyślone spiski w Anglii. W roku 1792. został Tower osztarowany, gdy uczyniono fałszywy allarm. Ostatniego roku oskarżono 12. ludzi o głowną zdradę, ale gdy złożono dowody, ci zostali uwolnieni Potym wieść rozniesiono o zatrutey strzale, iakoby się niekt orzy spiknęli na zabicie nią Krola. Nikt niewidział oney, i osoby pobrane z uroienia czyiegoś w areszt znowu puszczone są na wolność. W mowie od tronu wychwalano cierpliwość ludu, zktorą znosi swoie ciężary, a przecie wkilka dni potym podniosł swóy głos Minister iż lud zabiera się do rebellii. O miły Boże! iakichże nie mamy spodziewać się ieszcze potwarzy od zawziętych Ministrów! gdy takie sprzeczności walczą z naszą spokoynością. Mówiono o roztruceniu zapalczywego iakiegoś biletu, czemuż nie ścigaią tych którzy go rozrzucili? lękaią się pewnie aby Ministra szpiegowie na iaw się nieo-

kazali, którzy ten bilet rozrzucili dla potwierdzenia o spisku. Czegóż nieuczyni szpieg podły, który od nikczemnych dusz co tydzień po parze Gwincow za swoie nadskakiwanie odbiera nadgrodę? ' , '

P Fox po długich przeciwko bilowi po iskach wmowie swey, wspomniał z wielkiemi pochwałami o zgro nad eniu odprawionym w Westminster, które z tryumfem, wspaniałością i poszanowaniem przestrzegło Ministrów publicznie o zagrażaiącym nieb spieczeństwie. Zaręczał nakoniec i to, iż lud ucisklem i przemocą zniszczony użyie swych rąk na poparcie swego prawa, gdy głos iego łagodny nie iest słuchany (Tu P. Pitt znaywiększą zapalczywością zawołał,) słuchaycie go! słuchaycie! Otóż co dowodzi iż spisek w kraiu w związku był z Francuzami na zwalenie naszey konstytucyi. Jakoż własnie teraz o rzymuię naypewnieysze wiadomości, o których niewiedziałem przed otwarciem parlamentu iż się z romadzenie dzisieysze gdzie Pan Fox był prezydentem nie z Elektorów Westminsteru ale sie z członków Londyńskiego towarzystwa korrespondującego składało.

Po wielu ieszcze głosach na obie strony, gdy nakoniec przyszło do wotów względem wniesienia Pana Sheridana, wypadło tylko 22. głosów na iego strone, a przeciwnych 167. głosów.

W wielu okolicach Anglii odbywaią się zgromadzenia teraz dla uformowania protestacyi przeciwko wiadomym obydwu bilom.

Głoszono wczora w Londynie, że Francuzi wylądowawszy na wyspę Jamaika złączyli się z Maronami. Kupcy i bankierowie z wielą miasta Londynu obywatelami ostatniey soboty w Hotelu zebrali się i na swym zgromadzeniu postanowili uczynić remonstracyą do parlamentu przeciwko bilom które tyle sprawić mogą w Anglii zamieszania, iż iesliby się zaiął pożar, nierychłoby ugaszony został.

Francuzki Agent Pan Monneron znowu tu spodziewany.

Nasze dzisieysze gazety dochodzące z Kanału, to iest: z morza pomiędzy Francyą i Anglią sytuowanego, bardzo smutne donoszą okoliczności. Różne z woyſkiem do zachodnich Indyi płynące okręta, wielkiego doznały nieszczęścia. Mamy nawet przyczynę lękać się, gdyby znaczna część nawet woyſka nie zginęła.

Z upewnieniem donoszą iż dwa transportowe okręta Venus i Piemont, tak nieszczęśliwie zatonęły, że z pierwszego 10, a z drugiego 11. uratowało się ludzi.

Mamy pewną także wiadomość, iż inne prócz pierwszych okręta transportowe które z woyſkami Emigrantów płynęły z Elby, szturmem do brzegów Calais są przygnane przez co Francuzom w ręce wpadły, a niektóre znich zatonęły. Między przednieyszemi officerami, którzy doſtali się Republikanom w ręce, są Xżęta Choiseul i Montmorency.

Słowem znaczne mnoſtwo ludzi i koni potonęło. Wsszakże liczba woyſka, ktora się doſtała Francuzom z 3. okrętami nie może być ieszcze doſtatecznie wiadoma.

FRANCYA.

Z Paryża d. 17. Liſtop. Lemaitre zoſtał przeszłego poniedziałku iako spiſkowy przeciwko Oyczyznie, ścięty na placu la Greve.

Wczora na moście Królewſkim naſtępuiące zaszło zdarzenie. Kobieta przedawała odgotowane kartofle, dziecie ubogie, będąc głodne uchwyciło kartofel i połknęło. Niewiaſta wpadła na owego chłopca, zdarła mu czapke, wołaiąc na wartę, iżby go schwytała. Ochotnik ſtoiący na szyldwachu przyſkoczył na ten hałas. Dowiedziawszy się o co rzecz idzie, dobył z kieszeni Asygnatę 5. Liwrową i rzucił owey wrzeszczącey iędzy, mowiąc trzeba być bez Serca, aby można odmo-

wić głodnemu dziecięciu kartofla. To rzekłszy, odszedł ów młody Rycerz i stanął opodal spokoynie na swym mieyscu zostawiwszy w zadziwieniu kobietę, i wszystkich przytomnych nad tak szlachetnym postępkiem.

Przeieżdżało się temi dniami kilku po Paryżu w poiezdzie nazwanym Whisk, maiąc kokardę troykolorowę to iest: białą, zieloną i pomarańczową z napisem wyiętym z orderu podwiązkowego Angielskiego następnym *Hony soit a lui qui mal y pense.* Niech temu będzie wstyd, kto złe otym myśli.

NIEMCY.

Z Frankfurtu d. 14. Listopada. Przez posunięcie się Francuzów z strony *Coblenz* i zniższego Renu teatr woyny rozszerzył się znacznie iż operacye Cesarskich przez to muszą być na wiele części podzielone i są w następnych punktach pomknięte. *1mo.* Przeciwko armii Generała *Pichegru* ku stanowisku *Bingen*, *2do.* Przeciwko korpusowi armii Generała *Jourdan* od *Coblenz* aż do *Hundsrücken* rozciągnionemu. *3tio.* Naprzeciw Generałów *Lefevre* i *Hatry*, którzy niedaleko *Sieg* pozycyą wzięli. *4to.* Nakoniec w bliskości *Manheymu* przy *Turkheim*. We wszystkich tych punktach, dni ostatnich do krwawych przychodziło utarczek. *Clairfait* na nowo atakował Generała *Pichegru* i przymusił go znowu do reyterady. W *Hundsrucken* nad *Sieg* odparci są Republikanie. Atak w *Frankenthal* także dla nich miał być niepomyślny.

Z Kolonii d. 19. Listopada. Marsz woysk Francuzkich na lewey stronie Renu i około *Hunrsrzuch* z wielkim dzieie się pośpiechem. Dywizya Generała *Championnet* zwinęła obóz pod *Metruch* i w górę pomaszerowała Renu, aby stanowiska brzegów tey rzeki od *Coblentz* aż do *Bingen* zaięła. Jedna kolumna tego woyska nad rzeką *Nahe* postępuie, iżby lewym skrzydłem z dywi-

zyą Generała *Bernadotte* zawsze była złączona, a zprawey strony z Generałem Francuzkim *Grenier* łączyła się, a druga kolumna z *Championnetem* w też same strony pomaszerowała.

Z głowney kwatery Manheimu d. 25. Listopada urzędowne doniesienie.

Podług żądania Hrabiego *Clairfaita* iako Generała artyleryi Rzeszy, Hrabia *Wurmser* dnia 23. Ministra *Oberndorf*, *Abbé Salabert*, Radcę *Avans*, i Sekretarza *Schmitz* kazał wziąść w areszt i papiery ich popieczętować. Dway pierwsi strzeżeni są od śch officerów, a drudzy od śch unterofficyerów.

Wczora 600. żołnierzy Palatyna, którzy po weyściu Francuzów zostali w fortecy, przez dywizyą Cesarskich z miasta są wyprowadzeni, i na okopach dyzarmowani. W *Manheimie* znaleziona artylerya składa się z 394. armat częścio Palatyna częścio Francuzkich.

Z Moguncyi d. 27. Listopada. Rozniesione wieści że Austryacy iuż są w *Coblentz*, nadto są za predkie, iuż o zapewniaią, że tameczny Francuzki garnizon wymaszerował zmierzaiąc do *Metternich* w górę *Mozelli*. Generał *Wartensleben* zbliża się także do *Mozelli* dla ułatwienia marszu Feldmarszałkowi *Clairfait*. W krótce więc spodziewać się trzeba ważney akcyi w tey okolicy, ieśli *Jourdan* osądzi za rzecz potrzebną oczekiwać Generała *Chot*. Ten wziął taką pozycyą, iakoby miał zamysł zupełnie Ren opuścić i cofnąć się do *Treviru* i *Luxemburga* dla zasłonienia kraiów Belgickich.
